

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

קרח

גליון לו (קלט)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראץ עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ח ו כ נ ה ע נ י נ י ס

קטע משיחת ש"פ שלח ש.ז. ד

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

הסברא למה שס' במדבר יחחיל בפ' בהעלותך ו

אם הנשיאים היו בכלל מנין השבטים ז

ליקוי החמה אם זה תלוי במעשה האדם ז

לנגן בכלי שיר בחול המועד ח

שפיכת הכוס בקערה ט

אם מותר לכהן לקשור ידיו לחלק אצבעותיו ט

נ ג ל ה

זריקה מרה"י לרה"י דרך רה"ר (גליון) י

חזרת חפץ מרה"ר לאותו רה"י שהיתה העקירה משם יא

ח ט י ד ו ת

ב' הדרכים בעבודה טו

ביאור הל' "תקופות, גימטראות, פרפראות לחכמה" טז

הקשר בין לשמה לבין "שנעשה תחורה מזון" טז

ש י ח ו ת

גודלם של עמודי החצר יז

הנפילים שנשארו אחרי המבול יט

ש ו נ ו ת

מדוע נק' היום שלאחר יוהכ"פ בשם ה' יט

משפחת בית הרב (גליון) כ

הערות ללוח היום יום כא

בהמשך לההערה שנדפסה בקובץ הערות וביאורים דש"פ
בהעלותך גליון לד (קלז) בנוגע למה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א
בהתועדות די"ב סיון בענין לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד
לבטלה - מועח בזה קטע משיחת ש"פ שלח ש.ז. בה נתבאר חי'
להערה הנ"ל.

המערכת

...נתבאר (בהתועדות די"ב סיון) שהנשיאים נדבו "שש
עגלות צב.. עגלה על שני הנשיאים",¹ ולא יותר (ע"ד שהיו י"ב
בקר - לכאן"א) - בהתאם למארז"ל לא ברא הקב"ה בעולמו דבר
אחד לבטלה,² היינו, שכל ענין וכל פרט צריך להיות מנוצל
לתכליתו, כדי שלא ישאר אפילו פרט א' לבטלה, ולכן, מאחר
שהיו יכולין להטעין את כל המשכן על שש עגלות, אין צ"ל
עגלות נוספות, ולא זו בלבד שהעגלה הנוספת היא מיותרת
(לבטלה), אלא אם היו מביאים עגלה נוספת ומחלקים את כל המשא
בין שבע עגלות, נמצא שישנו חלק מסויים בכל העגלות (גם בשש
העגלות) שאינו מנוצל לתכליתו,

ושאלו על זה:³ מאחר שעניני חמשכן היו באופן של הרחבה,
(ועד שבמקדש שני היו משקין את החמיד בכוס של זהב,⁴ מפני
ש"אין עניות במקום עשירות" - א"כ, מדוע הי' מספר העגלות
בצמצום גדול כל כך, היפך ענין העשירות?)!

והביאור בזה - בפשטות:

הכלל ד"אין עניות במקום עשירות" אינו שייך כלל
להמדובר לעיל אודות ניצול כח העגלות במילואן שלא ישאר שום
פרט לבטלה - כי גם כאשר ההנהגה היא באופן של עשירות, אין
אפילו פרט א' לבטלה, ולדוגמא: כאשר היו משקין את החמיד
בכלי של זהב - אין כאן שום דבר לבטלה ח"ו, כי הכלי של זהב
נוצל בשלימותו. ועד"ז בנוגע לכלי שרת, שהם מקדשים כשהם
מלאים דוקא,⁵ היינו, כאשר כל הכלי מנוצל בשלימותו (כפי
שהוזכר לעיל).

ואין להקשות שעצם ההשתמשות בכלי זהב כדי להשקות את
החמיד הרי זה ענין של בזבז, מאחר שיכולים להשתמש בכלי
שאינו עשוי מזהב, וא"כ, הרי זה לבטלה - כי "עניות"
ו"עשירות" הם ב' אופנים בסדר ההנהגה בחיים, ומובן שכאשר
העשיר מתנהג באופן של הרחבה ביחס לאופן ההנהגה דעני, אין
זה לבטלה ח"ו - כי כך הוא אופן ההנהגה דעשיר, ועד"ז בנוגע
לשימוש בכלי זהב כדי להשקות את החמיד, שזוהי אופן ההנהגה
המתאימה לעשירות דביהמ"ק.

(1) נשא ז, ג. (2) במדב"ר יח, יח. (3) הערות וביאורים
גליון לד (קלז). (4) תמיד כט, ג. (5) זבחים פח, א.

דוגמא לדבר: מאכלו של עני בחול אינו דומה למאכלו בשבתות וימים טובים, שבהם אוכל גם העני בשר שמן ויין ישר, ומובן, שאין לומר שאכילת העני בשר שמן ויין ישר ביום השבת היא לבטלה ח"ו (מאחר שיכול לאכול בשר ויין סתם) - כי זהו אופן האכילה דיום השבת. ועד"ז מובן בנוגע לאופן ההנהגה דעשירות, שאין זה לבטלה ח"ו.

משא"כ בנדו"ד - הרי אם היו מביאים עגלות נוספות, הרי השימוש בהם לא הי' בשלימותו, כי חלק מסויים מכחן של העגלות לא הי' מנוצל, והי' נשאר לבטלה ח"ו.

ומה שפרש"י⁶ "אין עניות במקום עשירות - לא עשו דבר בצמצום, אלא הכל מתחלתן דיים והותר".

הנה כל זה הי' באופן ובמדת ההכנה למשכן (נדבת המשכן, בישול סממנים וכו'), ופשיטא שלאח"ז לא נשאר ה"והותר" לבטלה (שהרי נקדש וכו').

ל ק ו ט י ש י ח ו ח

א. בלקו"ש פ' בהעלותך ש.ז. בסעי' ו' מבאר מה הסברא שם בכדבר יתחיל בפרשת זו - בהעלותך - שמדובר על הקרבת קרבן פסח דבנ"י וז"ל:

וואלט במילא געווען מתאים אז די פתיחה פון ספר במדבר זאל זיין מיט דער מעלה פון אידן ווי זיי האבן מקיים געווען כפועל ציווי השם, "ויעשו את הפסח גו" ככל אשר ציוה ה' את כשה כן עשו בנ"י", כשלימותו וכמילואו, אז אלע אידן האבן מקריב געווען דעם קרבן ה' במועדו, אין משכן, ווי עס דארף צו זיין. אע"פ אז די "פרשה שבראש הספר" איז אין אן ענין וואס איז "מתוך חיבתך" כנ"ל, איז אבער.. די חיבה וואס "מתוך חיבתך מונה אותם" ניט קיין דבר חדש; עס ווערט שוין געבראכט בריש ס' שמות, וואלט דאך געווען מער מתאים אז די פתיחה זאל זיין מיט אונזער פרשה,

ויש להוסיף - דעמולט וואלטן געווען די פתיחה בסדר פון מעלין בקודש - זו למעלה מזו: פתיחה פון ס' ויקרא.. (עי"ש) אין די פתיחה פון דער ספר שלאח"ז, ס' במדבר, וואלט דאך געווען מיט דער מעלה וחיבה פון אידן אין דעם וואס דער אויבערשטער האט זיי דאן אנגעזאגט (אחרי הקמת המשכן) א מצוה מיוחדת, וואס מצ"ע זיינען זיי דעמולט (אין מדבר) ניט געווען מחויב, וואס דאס אליין ווייזט שוין אויף שבחן וחיבתן של ישראל; און די אידן האבן מקיים געווען די מצוה, און מקריב געווען דעם קרבן אין משכן בשלימות. ע. כ.

אבל, לפועל ס' במדבר התחיל בענין מנין בנ"י, ולא בפרשת הקרבת קרבן פסח (וכפרש"י הטעם לזה), ז.א. שאין רואים את הענין דון למעלה מזו כמו שביאר, כי המנין בס' במדבר הוא לא הוא לא דבר חדש,

ויש להעיר מלקו"ש ח"ח פ' במדבר (א) שמבאר (בסוף השיחה), ע"פ פנימיות הענינים, שיש חילוק בין השלשה מנינים שהיו; ביציאת מצרים, לפני הקמת המשכן והמנין לאחר הקמת המשכן שהוא המנין המובא בפתיחת ס' במדבר ומבאר העילוי במנין זה:

און דערנאך לאחר הקמת המשכן, ווען אידן האבן שוין געטאן די עבודה אין משכן און זיי אליין זיינען דערמיט געווארן א "משכן" צום אויבערשטען, (ניט בלויז מצד "ושכנת" וואס איז געקומען מלמעלה, נאר) מצד זייער אייגענער עבודה - דעמאלט איז געווען א דרגסער "מנין": אז חיבתן של ישראל (נקודת היהדות) איז נתגלה געווארן אויך מצד די כחות פנימיים גופא, כנ"ל.

וממשיך לבאר, שלכן הי' המנין בחודש אניר, שהוא ענין דהעלאה מלמטה למעלה, ולכן קוראים פרשה זו בסמיכות למתן תורה, כי אז נפעל הענין (דהעליונים ירדו לתחתונים ו) התחתונים יעלו לעליונים.

מובן, מהנ"ל, שאף לפי חירוף רש"י, שאין ס' במדבר מתחיל

בענין של קרבן פסח שמבטא מעלה בני ישראל מצד קיום המצות, אעפ"כ באופן שס' במדבר מחחיל עתה, ג"כ מודגש ענין זה (המעלה במנין השלישי).

* * *

ב. בלקו"ש ח"ח פ' במדבר (א) מקשה בסעי' ב: פארוואס האט ביי דעם מנין געדארפט זיין "חפקדו אותם גו" אחה ואהרן" - אנדערש ווי ביי אלע פריערדיקע מנינים ע"כ.

ובהערה 12 מקשה: ומה שהי' בהמנין גם "איש איש למטה" (א, ד) - הרי לא היו בהמנין עצמו כ"א "כשתפקדו (היינו משה ואהרן) אותם יהיו עמכם נשיא כו" (פרש"י שם) וע"כ צריך לפרש כן במ"ש (שם, א, מו) משה ואהרן ונשיאי ישראל. - הסעם שהוצרכו להנשיאים, ועיין ספורנו (א, ד) ועוד.

ויש להעיר מלקו"ש פ' במדבר ש.ז. בסעי' ו' וז"ל:

אויפן פסוק "ואחכס יהיו איש איש למטה" איז רש"י מפרש: "כשתפקדו אותם יהיו עמכם נשיא כל שבט ושבט". איז ניט דער פירוש אז יעדער נשיא האט זיך משתתף געווען נאר במנין שבטו, נאר אז די נשיאים פון אלע שבטים האבן זיך משתתף געווען במנין כל שבט ושבט, ובהערה 18 כותב: דאין לומר שרש"י בא לבאר ולפרש זה דרך משה ואהרן הם המונים, והנשיאים רק "היו אחכס" - עמכם - כשתפקדו... כי אז הי' מספיק שיאמר בהפסוק בהמשך וסיום להפסוק שלפנ"ז "ואתכם איש איש למטה", כמ"ש במשכיל לדוד כאן.

מובן מהנ"ל, שבלקו"ש במדבר ש.ז. מבאר שהנשיאים השתתפו במנין משא"כ בלקו"ש ח"ח מבאר ש"ל"א היו בהמנין עצמו" כ"א שיהיו עם משה ואהרן, עיי"ש.

* * *

ג. בלקו"ש חט"ו פ' בראשית (ב) מקשה על מש"כ בסוכה כט, א - דבשכיל ארבעה דברים חמה לוקה, על אב ב"ד שמת ואינו נספד כהלכה וכו' ובשכיל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי פלסתר וכו', - דאין אפשר לומר שענין זה חלוי במעשה בני אדם, דלכאורה זה דבר הכרחי מצד חוקי הטבע, שבאים בזמנים קבועים, עד שאפי' אפשר לדעת מתי זה יבוא.

ומתוך שהלשון "בשכיל ארבעה דברים חמה לוקה וכו' ר"ל לא ליקוי המאורות הוא בגלל ההנהגה לא טובה בפועל בד' דברים אלו, כי ליקוי החמה ולבנה מוכרח לבוא בזמנים קבועים מצד חוקי הטבע, כי הליקוי איננה חוצאה ממעשה בני אדם, אלא שבא, משום שבזמן יש נסיו' והמשכה ל"ארבעה דברים אלו" - והסימן לזה הוא ליקוי המאורות.

ויש להעיר מבאר הגולה (מהמהר"ל מפראג) באר ששי וז"ל:

שאינ מדרך חכמים ז"ל להסיר הסבה הקרובה, שודאי חלוי לקות המאורות במהלך המאורות, אבל סבה הסבה נחננו הם ז"ל, כי אם לא הי' החטא בעולם לא הי' דבר זה, כי איז ספס שלקות

המאורות הוא פתיחות גדול וחסרון בעולם, ואם לא הי' החטא נמצא בעולם לא הי' סדר הבריאה נותן שיהי' ליסודי המאורות שהוא פתיחות וחסרון כמו שמוסכם מכל אדם. ולפיכך מהחילה בריאת העולם לא נתן השם ית' להם אור שלא יקבל ליסודי, ובזולת חטא לא הי' סדר זה, סוף סוף בשביל חטאים אלו הוא ליסודי המאורות.

ומבאר שם מדוע דוקא בר' דברים אלו. ומבאר ג"כ "הנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לכל העולם", שענין זה מראה שהקב"ה כועס על העולם בשביל פתיחת חטאים וחסרונם לכן נוטל כבודם, כי המאור הוא כבוד העולם. עיי"ש.

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ד. במכתב קודש דיוס ד' פ' כי חבואו אל ארץ מושבותיכם. ה' תשמ"ב כתב וזלה"ק: ע"פ הכלל למעט במחלוקת - סיום הירושלמי דמוליכין חלילין מכריע שגם בחוספתא (ובפרט שגם היא דמערבא, ורבי לא שנה ר"ח מנ"ל) בסיום מו"ק, כצ"ל הגירסא. (וראה ג"כ להלכה שו"ת שבוי"ח ח"א סכ"ה (דמפרין דברי השער אפרים סל"ו בזה). עכ"ל.

ויש להעיר דבשו"ת אבן השהם לר"א געץ (דיהרנפורט תצ"ג) סי' נ' דן ג"כ בענין זה אם מותר לנגן בכלי שיר בחוה"מ, ומפרין ג"כ דברי השער אפרים, ועיקר טעמו הוא דכיון דכל איסור מלאכה בחוה"מ אינו אלא מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא, א"כ למה יאסרו לנגן בכלי שיר שכל המלאכה עצמה אינה אלא מדרבנן שמא יתקן נימא, ולא גזרינן גזירה לגזירה, מאי אמרת אי אפשר לנגן כל היום ולא יפסיק נימא ליקשר, זה אינו דהלא אפשר בענייבה, וא"כ הוא גזירה לגזירה, יעו"ש בארוכה.

ולפי דבריו אלו, לכאורה י"ל דדין זה אם מותר לנגן בכלי שיר תלוי במחלוקת, דהנה בחידושי הריטב"א (מו"ק פ"ב, א) מביא מחגיגה יח, א, "א"ל ר' יוחנן לריש לקיש אלא מעתה וחג האסיף בצאת השנה הכי נמי חג שאתה חוגג ואוסף בו, ואימא אי לימא ביו"ט אסיפה ביו"ט מי שרי, אלא בחולו של מועד, וחולו של מועד מי שרי, אלא חג הבא בזמן אסיפה, מכלל דחרוייהו סבירא להו דחולו של מועד אסור בעשיית מלאכה" כלומר מן התורה, והיינו דצריכים למידק, דאילו מדרבנן פשיטא, וחו דהא מדיוקא דקרא הוא דרייקינן לי' דלא מחוקם להו קרא חג האסיף בחג שאתה אוסף בו, ואח"כ ממשיך הריטב"א דר' יוחנן ור"ל הוא דסב"ל הכי, אלא שאר בעלי הגמ' לא סב"ל הכי, אלא שאסור מדרבנן, ואח"כ מביא ג"כ דבירושלמי (מו"ק פ"ב ה"ג) אמר ר' אבא בר ממל אלו הי' מי שימנה עמי התרחי לעשות מלאכה בחוש"מ כו', ומוכח דסב"ל שהוא מדרבנן, דאם הוא מה"ת איך שייך לומר שהי' מחיר איסור דאורייתא, עיי"ש בריטב"א.

ולפי"ז הי' אפ"ל דהירושלמי סב"ל שמלאכה אסור רק
בדרבנן, לכן סב"ל בפשיטות דמוליכין חלילין לבית המשתה,
כיון דלא גזרינן גזירה לגזירה, אבל אי נימא כהדיעות
דאסור מה"ת, שפיר גזרינן בזה שמא יתקן נימא, ואפ"ל דזהו
הגירסא "ולא לבית שמחה וכו'".

אלא דמ"מ כנ"ל כיון דבירושלמי מובא אותו הלשון של
התוספתא, ובירושלמי כחוב שמותר, א"כ זה מכריע בפשטות
דזהו גם הגירסא בתוספתא.

ועוד דבשבות יעקב משמע דטעם ההיתר הוא דאפשר דתיקון
כלי שיר אינו מעשה אומן והוא לצורך שמחת מועד מותר לתקן
עיי"ש, משמע מזה דאפי' אי סב"ל דמלאכה אסורה מה"ת, מ"מ
מותר, וכמבואר בב"י או"ח סי' תק"ל דאפי' אי סב"ל דהוה
מה"ת מ"מ מטהר התורה לחכמים שיאסרו מה שיראה להם ויתירו
מה שנראה להם עיי"ש, וא"כ גם בזה התירו.

ועי' בבאר היטב סי' חקל"ד שהביא תשובה שער אפרים
הנ"ל, ובשערי תשובה שם מציין לשו"ת שבו"י החולק עליו וכן
לאבן השהם, ועי' במגיני שלמה שבת קמח, ב, דנקט בפשיטות
בשיטת רש"י דמותר, ועי' ג"כ יד דוד ביצה לו, ב.

ב) במ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דשמב"ח תמוז
בנוגע לשפיכת היין בקערה דאין בזה משום ביזוי אוכלין שמעתי
רבים שואלים ממ"ש אדה"ז בשו"ע סי' רצ"ו סעי' ה' עיי"ש.

כדאי להעתיק בזה מ"ש בס' מנחת שבת סי' צ"ו ס"ק י"ט
וז"ל: במג"א סי' רצ"ו ס"ק ג' הביא בשם ב"ש לבטל השפיכה
לגמרי משום ביזוי משקה ע"כ. וכן כחב בזכור לאברהם הו"ד
בנז"י דיש כמה טעמים דראוי לחוש לטעם המקובלים שלא לשפוך
על הקרקע וסיים שם שכן ראה אנשי מעשה שאוחזין הכוס על
השלחן וממלאין אותו עם היין עד שנשפך על השלחן ולא על
הקרקע, ע"כ. ועי' ג"כ בקצות השלחן סי' צ"ז ס"ק ב'.

ג) במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א שנדפס ביגדיל תורה ניסן
אייר תשמ"ב שאל א' במי שאינו יכול לחלק אצבעותיו לנשיאות
כפים אם מותר לו לקשר אצבעותיו בציציותיו כדי שיוכל לקיים
מנהג ה' איריס, אם זהו חציצה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה:
א) ממש"כ אדה"ז בסי' קכ"ח סט"ו מוכח דפוסק כהאומרים דעתה
הוא רק זכר למקדש, ובמילא אין פסול חציצה. ב) עכצ"ל דלא
איכפת לן כהפסק דציצית כיון דלא אשתמיט בשו"מ לומר דבמקום
שנ"כ בחול צריך להסיר רצועת התפלין מהאצבע קודם נ"כ, ואח"כ
מציין ג"כ לשו"ע המחבר סתנ"א ס"ז ברמ"א. ג) המדרש הובא
בסעי' כ' ששכינה מציץ מבין חרכי אצבעותיהם, וא"כ אין כאן
הפסק בין השכינה והעם, עיי"ש בארוכה בכל הפרטים הנ"ל,
ומסיים שם דיש לחפש בשו"ת הספרדים אם מזכירים ע"ד הסרת
רצועות התפלין בשעת נ"כ.

וכדאי להביא בזה מ"ש בשו"ת מטה יוסף לר' יוסף הלוי
נזיר (קושטא תע"ז) ח"א סי' ב' שדן בארוכה בענין זה אם

צריכים להסיר רצועת התפילין, ובתחילה כתב שם הרב יוסף הכהן דיש כהנים החולצין ויש שאינן חולצין, אבל הרבה ראיות יש להביא על ענין זה שאי"צ לחלוצין בין עפ"י הפסך ובין עפ"י הסוד, ומביא מהר דסוכה פ"ג אין אוגדין את הלולב אל במינו, דבר"י ר"י, רמ"א אפי' במשיחה והילכתא כוותי, ואפי' עשה בית יד ונתן בו כל הלולב שפיר דמי כיון שהוא לנאותו לא הוי חציצה, וכ"ש כפי מנהג האשכנזים שמניחין תפלין בחוה"מ אינן מפסיקין כיון שהוא דרך מצוה, אבל הפסך שאינו דרך מצוה כגון שברך עלי' סודר וכו' הוי חציצה, א"כ הוי ראוי ברורה שכל שהוא דרך מצוה לא הוי חציצה, ועד"ז לגבי נשיאות כפים כיון דאין חולצין התפילין עד שיאמר קדושה דסידרא, ה"ז דרך מצוה ואינו חוצץ, וכן מביא ע"ד הסוד שהרי כתב האר"י שהג' כריכות הן הקדושין עי' בב"י הל' תפילין, וכן הוא בזוהר בכ"מ, א"כ איך יעלה על דעתנו לחלצן, וע"ז כתב המחבר שם דאי משום הך בלולב הרי כתב הרמ"א בסי' תרנ"א ס"ז דנהגו להחמיר להסיר התפילין וא"כ אין ראוי משם אלא דמסיק אח"כ דכאן לא שייך כל ענין החציצה, דחציצה שייך בדבר שמפסיק בין ידו למצוה שאוחז בידו, אבל הכא אין שום דבר בידו כדי שנאמר שהתפילין מפסיקין בין ידו לאותו דבר, ודוק גבי עבודה היו התפילין חציצה בין בגדי כהונה לידו, שהתורה אמרה ולבש על בשרו שיהיו הבגדים על בשרו ממש, אבל הכא ל"ש חציצה, וטעם אלו שמסירים הכריכות מהאצבע נראה שהוא משום הנטילה, ובזה הוקבע המנהג לכל להסיר הרצועה, א"נ אפשר שמה שנהגו להסיר הרצועה הוא משום שהם רוצים לחלק אצבעותיהם וע"י שכורכין הרצועה סביב היד יכולין לפתוח אצבעותיהם בטוב, ומסיים כיון שכבר נתפשט המנהג להסיר הרצועות ודאי שאין לערער על המנהג כמ"ש רז"ל אם אינם נביאים הם בני נביאים, ע"כ תו"ד יעו"ש בארוכה.

ומכ"ז נראה ג"כ בנוגע לקשר אצבעותיו בציצית כנ"ל כמ"ש בהמכתב דליכא בזה חשש, ומשום נט"י לא שייך הכא, וכן משום חילוק אצבעותיו הרי אדרבה בנדון זה ע"י הקשירה הוא מחלק אצבעותיו, ועי' ג"כ בשו"ת בית ישראל ח"א סי' י"ז שנשאל במי שהי' לו רטי' על אצבעו ולא הי' יכול להסירו האם מותר לעלות לדוכן משום חציצה, והשיב המחבר ג"כ דכאן הוא רק זכר למקדש ולא שייך חציצה, וכן לא שייך לפוסלו משום שמסתכלין בו עיי"ש.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

נ ג ל ה

ה. מה שכתב בגליון הקודם לה (קלח) שאין לדייק משו"ע סי' שמ"ח סעי' א' במה שאומר שם שאסור להחזיר היד הפשוטה לר"ה מצד קנא, משמע שאם לא מצד קנא אין איסור ואף שמכנים מר"ה לר"ה, וכ' שם שאין ראוי מכאן שגם אם הוציא ברגליו חפץ לר"ה שמוחר להכניסו בחזרה לר"ה שאפשר שדוקא שם ביד הפשוטה שיש צער להחזיק היד בר"ה כל היום לכן לא היו גוזרים עליו אם לא משום קנא, עיי"ש.

אבל באמת קשה לומר כן (מלבד שקשה לומר סברא חדשה שלא הוזכרה, הנה קשה לומר כן) שמצד הצער בטלו הגזרה, ועוד כי מל"ר ש"י בד' ג' ע"ב ד"ה בשוגג כו' וחזרה ידו אינה אפי' שבות אי לא משום קנסא עכ"ל. משמע מזה שאין בזה שום איסור ולא שהחירו משום צער.

אבל אפ"ל שהדיוק מלכתחלה אינו, ובהקדים כי מה שכ' שם בביאור הכוונה במ"ש בסי' שמ"ז סעי' ח' שהזרק מרה"י לרה"י דרך רה"ר אסור מטעם שמא יניח בר"ה, וכ' שהכוונה שמא יניח בפעם אחר.

אבל באמת א"צ לומר כך, ואפ"ל שהכוונה שמא יניח בזה הפעם גופא. והיינו שמחזירים לו לזרוק דרך רה"ר, יחשוב שאותו הדין הוא גם כשיזרוק לרה"ה, ויעבור איסור דאורייתא.

אבל בסי' שמ"ח כשידו פשוטה לרה"ה כשיתירו להכניס היד, באותו פעם אינו יכול לבא לאיסור דאורייתא, כי מאחר שהיד אינה מונחת א"כ אינו יכול לעשות עקירה מרה"ה.

משא"כ כשנזכר באמצע הרחוב שיש אצלו חפץ ועדיין לא עמד לפדש, ואם יתירו לו לחזור לביתו, יש לחשוש שבפעם הזה גופא יעמוד לפוש בר"ה, ויעשה עקירה ויכניס לרה"י ויעבור איסור דאורייתא.

וגם אם נאמר שגם כשיניח בר"ה יעבור על שבות שגומר המלאכה, הרי עכ"פ כאן אין חשש לאיסור דאורייתא משא"כ בשבות הנ"ל, יש בזה חשש לאיסור דאורי', ועוד והוא העיקר כי שב ועל חעשה עדיף, וכשיניח בר"ה אינו עושה שום פעולה רק שעומד, משא"כ כשיכניס לרה"י עושה פעולה. והרי יש סברא שלא התירו לו שבות גם שלא יעבור על איסור דאורייתא.

הרב פנחס קארץ
- משפיע בישיבה -

ו. שייך לגליון קל"ה אות ו' (ולגליון קל"ב אות ז').
ולגליון קל"ו אות ו').

בשו"ע או"ח סי' שמ"ח מבואר שאין איסור בהכנסה מרה"ר לרה"י אם לא היתה העקירה ברה"ר בדלא אתעבידא מחשבתו, ומכרמלית לרה"י (אם לא היתה העקירה בכרמלית) אפילו בדאחעבידא מחשבתו, (ורק שקנסו במזיד),

הב"ח והש"כנה"ג סברי שחמיר להוציא ידו מלאה פירות לרה"ר בלי הנחה ברה"ר מהוצאה ע"י הליכה ברגלו מרה"י למקום פטור דרך רה"ר, הב"י סובר שהוצאה ע"י הליכה ברגליו מרה"י למקום פטור דרך רה"ר חלוי בגרסאות שבטור אמנם גם לפי הגרסא דאסור אינו מדמה הב"י להוצאת ידו מלאה פירות לרה"ר בלי הנחה ברה"ר ורק שמחדש טעמא דשמא יעמוד לפוש. (גם הס"ז דמדה לדינא דברייתא, שבה דף ו' ע"א "ובלבד שלא יסול מעני ונותן לבעה"ב" אינו מביא לדמות לדינא דהוציא ידו מלאה פירות).

בא"ר סי' שנ"ג סק"ב, דלהרבה פוסקים חמיר הוצאה ידו מלאה פירות לרה"ר, מזריקה מרה"י לרה"י דרך רה"ר.

הב"ח והשכנה"ג סברי דחמיר זריקה מרה"י לרה"י דרך רה"ר, מהוצאה ע"י הליכה ברגליו מרה"י למקום פטור דרך רה"ר, (כנראה משום דקלוסה הוה מדרבנן כמי שהונחה).

בשו"ע אדמוה"ז סי' שמ"ח קו"א סק"ג כתב (על שאלת רבא ומאי שנא לאותה חצר או לחצר אחרת, הלא אסרו רבנן להוציא מחצר לחצר דרך רה"ר, ומשו"ז אם כבר הוציא אסור להכניס לחצר אחרת, ומה שואל רבא) "י"ל דלא אסרו רבנן אלא להוציא מזה לזה לכחחילה אבל בשכבר הוציא לר"ה מה לי רה"י זו או רה"י זו". וע"ז משנה רב נחמן שאפילו בדיעבד אסור בדאחעבידא מחשבחו.

ובכרמלית הגם דלכתחילה אסור מרה"י לרה"י דרך כרמלית, אבל בדיעבד שכבר הוציא ידו מותר להכניס לחצר אחרת הגם דאחעבידא מחשבחו.

כ"ק אדמוה"ז סובר טעמא באיסור דזריקה מחצר לחצר דרך רה"ר או כרמלית משום שמא יבא לעשות הנחה (אולי זהו טעמא דהש"ז, (בהוציא מרה"י למקום פטור דרך רה"ר) היינו דינא דברייתא שבת דף ו' ע"א "ובלבד שלא יטול מעני ונותן לבעה"ב") ובאיסור דהעברה ברגליו כותב טעמא דשמא יעמוד לפוש, ואם נאמר דכיון דזריקה הוי טעמא דשמא יבא לעשות הנחה הרי משום זה אסור גם בהעברה ברגליו למטה מיד, הלא טעמא דשמא יעמוד לפוש הוא משום למעלה מיד, אבל למטה מיד אסור משום טעמא דזריקה, (וסרה ההוכחה מס"ס דבלי טעמא דעמידה לפוש אין איסור) מ"מ אם כבר הוציא ע"י הליכה ברגליו מרה"י לרה"ר כיון דהוי דיעבד, הרי אין איסור להכניס לרה"י בדלא אחעבידא מחשבחו, נבא הוציא לכרמלית אפילו בדאחעבידא מחשבחו, כבהקו"א סי' שמ"ח סק"ג.

ברש"י כתוב שאין אפילו שבות בהכנסה מרה"ר לרה"י אם לא היתה העקירה ברה"ר, ופשוטו כמשמעו, ואילו ה"ל בזה שבות רק שהיו מחירים משום צערא הרי יש בזה שבות וה"ל לרש"י לאמר שמחירים זה משום צערא (ומה שיש לו צערא הוא משום שאפשר לו להפטר ע"י צערא מאיסור חטאת, ובהוציא לכרמלית או מבעו"י (להאכרים בהוציא מבעו"י) הרי צריך להצטער ולא לעבור על שבות דהנחה לכרמלית או לרה"ר, ומשום צער זה מחירים לו השבות דהכנסה לרה"י?) ולא משום שלא יבא לידי איסור חטאת אבל רש"י כותב שאין בזה משום שבות.

ובמזיד לא היו צריכים לקנוס לעשותה כרמלית (להגירסא דקנסוהו) אלא לא להתיר שבות זה. ובאמת שחמוה לאמר כן (לאמר שאין בזה שבות משום צערא) גם משום עוד ענינים אלא אסו כי רוכלא צריכים לחשוב וליזיל.

בגליון קלח אוח ו' אומר באופן דלכאורה, שזהו (אם יש איסור בהכנסה בלי עקירה ברשות האסור) שאלת אביי שבת דף ו'

ע"א, וזהו לא לשון השאלה, ואין שייך להפשיטא שלפניו, ואינו מתאים להתרוצצים שלאחריו, והיפך פרש"י, ואין שייך להקשות ע"ז קושיית החוספות, דעומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר ולא הי' מחלוקת אם פשט ידו לרה"י אם גם בזה הוי שאלה אביי, ועוד, ואיני יודע מה זה נוגע להשאלה בהלכה למעשה במי שזכר שיש אצלו חפץ בכיסו ברה"ר בלא עמידה לפוש, כיון שלמסקנא אינה ככרמלית הרי אין בזה איסור.

האיסור בהוציא ידו מלאה פירות שמשו"ז קונסים אותו הוא משום שמא יניח בפעם זה, דאי משום שמא יבא לעשות הנחה דמי' שמ"ז (דשו"ע אדמוה"ז) ס"ח, א. מדוע יהי' סביר לקנוס בהוציא מבעו"י, (יעוין בלבוש) ב. הרי זה דין דלכתחילה בכרמלית ובדיעבד הרי בכרמלית מותר (וסעמא דאתעבידא מחשבחו הוא משום פעם אחת יעוין בלבוש) ומדוע יהי' שייך קנסא בדבר שאסור רק לכתחילה,

מה שהראש יוסף אומר שיש איסור גם בלא עקירה, אבל כיון שאח"כ מקשה מה מוסיף כרמלית על רה"ר ומחרץ, הרי לפי תרוציו, הוא או למי שסובר דידו הפשוטה לרה"ר הוי מקום פטור, או, במקום דהוי כעין עקירה, (ואין למה שהביא שם בדרך לכאורה (ששאלת אביי הוא אם הכנסה בלי עקירה רק אסור מדרבנן אבל לא שהי' יש לה דין כרמלית) שייכות לראש יוסף זה, שהרי אומר שמוכת מכאן שאסור זה אפילו בכרמלית, ואשר אין זה שייך בהושיט ידו מרה"ר לרה"י, ומקשה משו"ז למי שסובר דמצא מין את מינו בכרמלית, והקושיא דעומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר, (ועוד.) ואם נאמר דאביי סבירא לי' דידו הוי רה"ר הרי טעמא משום דהוי כעין עקירה. ואפילו נימא דאביי סובר דהוי מקום פטור, מ"מ אם נאמר דרבא סובר דהוי רה"ר הלא מוכח שאין איסור להכניס מרה"ר לרה"י אי אין אפילו כעין עקירה, בדלא אתעבידא מחשבחו.

רע"א סובר דיש איסור בהוצאה בשכחת חפץ, ולהלח"מ מוכח כן בגמרא, ולהנפש חי' אין ראוי מרמב"ם להיפך, ומשמע שכן דעת אדמוה"ז,

אולם להלח"מ בהרמב"ם שאין איסור, עכ"פ בדנזכר אסור לגמור, כי ממ"נ אם נאמר דגם מלאכה שאינה צריכה לגופה אסור ע"י שנים, והרי אסור לעני ההנחה מה שבעה"ב הוציא במלאכה שאינה צריכה לגופה, ומה נ"מ לזה אם היתה אצל בעה"ב גם בשכחת חפץ כיון דבין כך ובין כך היא אינה מלאכת מחשבת, ומה מגרע אם ההנחה אצל העני הוי גם צריכה לגופה והוי מלאכת מחשבת, ומה מגרע מה שהעני עשה את כל המלאכה, ומה מגרע שגם תחלת המלאכה היתה צריכה לגופה, ורק שלא היתה מלאכת מחשבת משום שכחת חפץ.

ואם נאמר דמלאכה שאינה צריכה לגופה אין אסור ע"י שנים, אם נאמר דחצי מלאכה מותר בה. מה נ"מ אם מקצתה הראשון היתה בשכחת חפץ או לא, הלא גם אם הי' יודע הי' מותר לעשותה, ואסור לגומרה, ומדוע בשכחת חפץ יהי' מותר לגומרה, ומה מגרע אם היתה צריכה לגופה ומקצתה הראשון לא היתה מלאכת מחשבת

רק מצד שכחת החפץ, וההנחה היא מלאכת מחשבת. ואפילו אם חצי מלאכה הראשונה אסור, מ"מ הרד"אסור לגומרה באם עשה חצי מלאכה ואם גוזרים בחצי מלאכה שאינה צריכה לגופה אסור מלאכה הצריכה לגופה. כ"ש שיש לגזור במלאכה הצריכה לגופה בלא הודע בתחלתה אסור הודע ועשה בשגגת שבת או מלאכה. בתחלתה.

אולם הנפש ח"י לא נחית לזה אבל מ"מ חמיר זה מהוציא מבעו"י וגומר משחשיכה.

מכ"ז איני יודע מה מקום לאמר שעדיף להניח ברה"ר מחזרה לרה"י, ובאם יזרוק לרה"ר הרי זה קום ועשה ולא שב ואל תעשה. (ובאם יעמוד לפוש הרי זה הנחה כדרכו).

ומשום גזירה דשמא יעמוד לפוש, ויכניס לרה"י בשגגת שבת וכדרכה, הרי מתירים לרוץ למי שא"א לו לילך ד"א ואין חוששים לזה.

מה"י קורא בספר בראש הגג אין להביא ראי' (דחצי מלאכה האחרונה שאינה חלק ממלאכה שלמה מותר), מדצריכים לסעם דלמא נפיל ומייתי ואין מספיק מטעם דחצי מלאכה משום עשיית מלאכה שלמה אפילו בלא טעמא דלמא נפיל (מה לי אם המלאכה שלמה יהי' ע"י נפיל או לא), משום דהתם הרי אוגדו בידו. ותימה איך הי' רוצה להביא ראי' מזה להיפך, כיון דצריכים לסעמא דלמא נפיל ומייתי.

בסי' שמ"ז ס"ו, הלשון "טלטול" ולא "הוצאה" אולי משום דלא הוי הוצאה אחת רק ב' הוצאות א. מרה"י למקום פטור, ב. מרה"ר למקום פטור.

בסי' שמ"ו ס"ג "ויש אוסרים אפילו ברשויות של דבריהם מטעם שיכתבאר" הטעם הוא בסי' שנ"ב ס"ב.

אין להקשות מסי' שמ"ז ס"ח, על סי' שמ"ח ס"א למי שסובר דידו הפשוטה הוי מקום פטור, כיון דבסי' שמ"ח יש טעמא דשמא ינח בפעם זה, ובסי' שמ"ז ס"ח אינה והקושיא היא בהוציא ידו גופא מהו החילוק בין למעלה מידו ובין למטה מידו למאן דסבר דגם למטה מידו הוי מקום פטור, ויש סוברים שלולא גזירה דכרמלית אין חילוק, אבל הרבה סוברים וכן דעת רבינו שהגם שגם מלמעלה מידו אפשר להניח, והגם שגם למטה מידו הוי מקום פטור, מ"מ יש חילוק אם ידו הוא באויר ר"ה או לא.

הקושיא שמקשה מקו"א סי' שמ"ח סק"ב וכן מה שמקשה לפי זה מה מוסיף כרמלית על רה"ר איני מבין מה זה שייך להקו"א ולהתוס' הלא זה שייך להגמרא.

תירוץ הראש יוסף דהוי כעין עקירה הוא בסוף שיטה א' (ולא בשיטה ב') אמנם הוא לפי כל השיטות שבראש יוסף שם.

מה שכתוב בסי' שמ"ט ס"ו "ואפשר" קאי על טלטול ע"י שנים ולא על עצם ההוצאה מרה"י למקום פטור דרך רה"ר כיון שבסי' שמ"ו ס"ד פוסק דלא כהב"ח, ואולי סובר הן טעם הב"י (דשמא יעמוד לפוש) והן טעם הס"ז (משום דינא דברייתא דף ו')

ע"א כבסי' שמ"ז ס"ח) ודלא כמו שכתבתי בסי' קל"ו אות ו'.

הרב שלום מאראזאוו

- בדוקלין נ"י. -

ח ס י ד ו ת

ז. במאמר באתי לגני חש"ב אות א' "הוא בודק עצמו בכל פינוח נפשו במוחין ובמדות ובפרט בהג' לבושים מדו"מ" שעפ"י פשוט הכוונה במה שאומר "ובפרט בהג' לבושים" הוא מצד כי הג' לבושים הם שייכים לכ"א כמ"ש בתניא פי"ד וכמו שנחבאר בהמא' דש"ק האחרון.

אבל עפ"י ז' הרי יכולים לשאול השאלה שנשאלה בהמא' דהרי גם האוי"ר הם שייכים לכ"א כי הרי אהבה היא מקור רמ"ח מצות עשה ויראה מקור שם"ה ל"ח.

וצריכים לכאן לבאר ע"ד שנח' במא' כי יש שני אופנים באהוי"ר אלו אהוי"ר שהם שרש כו' זה שייך לכ"א, ויש אהוי"ר ששייכים דוקא לצדיקים, ועד"ז צריכים לבאר כאן שמדבר ע"ד מוחין ומדות השייכים לצדיקים, אבל מובן שא"א לפרש כן, כי איך אפשר לומר שהעבודה במוחין ומדות ע"ד עבודת הצדיקים זהו רק הכנה לעבודת הקרבנות - שישתמש בכל עניניו הגשמיים רק לעבודת ה'?

אלא צ"ל שבאמת מדבר כאן בענין של מוחין ומדות ע"ד הפשט בדרך שהם שרש ומקור לקיום המצות ואעפ"כ אומר "ובפרט בהג' לבושים". כי אינם עיקר כ"כ כמו הג' לבושים, כי אף שהם שרש לקיום המצות, אבל אעפ"כ הלא יכול להיות קיום המצות גם בקב"ע, אבל שלא יהיו בחיות כ"כ.

באותו אות "שכ"ז הוא בענינים שהם רשות ובפרט בעניני מצוה כמו אכילת שבת ויו"ט או ציצית מצמר גשמי ותפלין מקלף גשמי" ולכאן הרי כל החידוש בעבודת הקרבן הוא שלא רק שכל עניניו בקיום התומ"צ הם כדבעי אלא שגם כל עניניו הגשמיים הם רק לה', שזה החידוש הוא לכאן רק בעניני רשות אבל עניני מצוה ה"ז נכלל בכלל מחודו"מ שהזכיר לעי', ואיך אומר כאן "ובפרט בעניני מצוה". ואף שהכוונה כאן היא להסביר איך שכל עניניו הגשמיים הם רק לעבודת ה' שאיך שהוא משתמש בהם באופן של רשות לש"ש, או באופן של מצוה ממש, אבל לכאן מה זה נוגע להזכיר ובפרט להדגיש שזה עוד יותר מכמו רשות, שה"ז לכאן נכלל כבר בזה שמתקן עצמו שלא יהי' בו מום, ובמילא יש אצלו כל עניני מצוה.

ואפשר שהחילוק הוא שבתחלה כשהוא בודק עצמו שלא יהי' בו מום, ואח"כ הוא מתקן עצמו שלא יהי' בו מום, זהו רק כהנוגע לפועל, בחור חיוב שמחויב לקיים התומ"צ ואם לא ה"ה בעל מום, ובה נכלל גם קדש עצמן במותר לך אבל רק בתור חיוב, ובהנוגע לפועל, ולכן אין זה ענין של הקרבה.

אבל אחר שמתקן עצמו שלא יהי' בו מום כהנוגע לפועל, הרי אז הוא עובד עם עצמו באופן של עבודה, שהחנועה בעבודה היא שאינו רוצה לקבל חיות מענינים הגשמיים כ"א מאלקות ובמילא כל עניניו הם רק לעבודת ה'.

והיינו שבפועל אין בזה חילוק בין חיקון המומין ובין הקרבת הקרבן, אלא שהחילוק הוא בהאופן, שבאופן הא' הוא בהנוגע לפועל שעושה מה שמחויב עפ"י התורה. ובאופן הב' הוא באופן של עבודה שמוסר עצמו לאלקות.

ולכן מה שמזכיר בענין ההקרבה גם עניני מצוה, ועוד "בפרט עניני מצוה" כי גם בזה יש חילוק בין עושה אותם סתם, ובין אם עושה אותם עפ"י עבודה.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

ח. בס' ביאורים לפרקי אבות, ע"פ מה שנתבאר בשיחת ש"פ קרח חשמ"א, מבאר הלשון "תקופות וגימטראות פרפראות לחכמה" (פרק ג' משנה י"ח) - תקופות הוא חשבון הילוך המזלות, וגימטראות - חכמת מדידת הארץ, חשבורת ("גיאומטרי" 150), ובהערה 150 מובא מראי מקום לזה: דרך חיים (להמהר"ל מפרא"ג).

ויש להעיר מהרמב"ם הל' גניבה פ"ח ה"א:

"מצות עשה לצדק המאזנים והמשקלות והמדות יפה יפה ולדקדק בחשבונן בשעת עשייתן מאזני צדק וגו', וכן במדת הקרקע צריך לדקדק בחשבון משיחת הקרקע על פי העיקרים המתבארים בכתבי הגימטריא.

ומפרש המגיד משנה: פירוש כתבי הגימטריא היא חכמת השיעור והחשבורה ועליהן אמרו תקופות שהוא חכמה החשבון כמו שאמרו לחשב תקופות וגימטריאות חכמת השיעור פרפריות לחכמה..

וראה הל' קדוש החדש פ"ח ה"ג: יתבאר בספרי חשבון התקופות והגימטריאות שאם יראה הירח בא י"ג...

מיכאל לוזניץ

- ישיבה גדולה ניו הייוועז -

ט. בגליון כט (קלב) מביא הת' ח.י.ד. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א על הא דכתיב בתניא פ"ה "ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה" ע"י השגת התורה". וע"ז העיר כ"ק אדמו"ר שליט"א "שולל שלא נאמר שהתורה נעשה מזון מפני ענין צדדי דלשמה; ולא כנ"ל, כי אדרבה ולשמה היינו כו'".

ושואל הת' הנ"ל מהו הקשר בין לשמה וזה שנעשה התורה מזון, והא לכאור' אם יודע את הענין שלומד, שתופס את המושכל אזי נעשה התורה מזון כו' ומה חסר בהיחוד אם אינו לשמה.. ומבאר הת' הנ"ל שהפ"י מזון לנפש הוא כמ"ש בתניא שם ע"ד לחם בגשמיות, והיינו שמתהפך ונעשה דם ובשר כבשרו, מהות האדם, תורה ווערט זיין מציאות - יחוד - וזהו הענין דלימוד התורה לשמה כדי לקשר נפשו - יחוד.

הנה הגם שדבריו הם אמת, מ"מ יש לבאר באופן אחר. דלפי הנ"ל מ"מ לכאור' ענין דלשמה, וזה שהוא תופס את המושכל (שהתורה נעשה מזון) אין זה ענין א' ממש. ואיכמ"ל.

אלא י"ל עפ"י מ"ש בד"ה צאינה וראינה דש.ז. דבמצות ח"ת יש ב' ענינים, (א) דיבור בפה - המשכה מלמעלה למטה. (ב) עיון ומחשבה - העלאה מלמטה למעלה. וז"ל: דענין העיון הוא שיחייגע להבין דעת התורה, ניט וועלן אריינשטעל'ן זיין רצון אין תורה, שזה בא מצד אהבת עצמו או שוחד, רק להעלות עצמו לתורה". עכ"ל. ומובן מהמאמר שם שזהו ענין דלימוד לשמה עי"ש. וא"כ מובן שפיר איך שהלימוד תורה לשמה, וזה שהוא משיג התורה, הם ענין א' ממש.

ועפ"י הנ"ל יומתק מה שמבואר בלקו"ש חט"ז ויקהל ב' הערה 56. דהנה בהשיחה שם מסביר החי' בין תורה למצות שהתורה ענינו יחוד והמצות ענינם ביטול, בין בנוגע להאופן שמיוחדים לאלקות. בין בנוגע לפעולתם בעולם, ובין בנוגע לפעולתם על האדם. ומסביר שם באות יו"ד שדוקא ע"י המצות נעשה המשכת העצמות בתחתונים. להיות שאפי' כשהתורה יורד למטה מ"מ הוא למעלה מהתלבשות בדברים תחתונים גשמיים. משא"כ מצות נחלבשו בדברים גשמיים. ובהערה הנ"ל וז"ל: ועד"ז בנפש האדם, דלהיות שהתורה פועלת יחוד האדם, ה"ז רק בבחי' העליונה "שכל" וגם בלבושים רק במחשבה ודיבור ולא כח התחתון שבאדם - מעשה, ... ולכן צריך למצות דוקא, ועד"ה הנ"ל הערה 44 בענין הארון, עכ"ל.

והנה עפ"י הנ"ל יש להוסיף עוד פרט והוא שכלימוד התורה - ידע התורה, לא רק שאינו פועל בכח התחתון וכו' אלא אפי' מה שפועל בכח העליון - שכל, הוא באופן דהעלאה, מלמטה למעלה, ואי"ז אמיתית ענין דדירה בתחתונים היינו - "גם כמו"ש בדרגת תחתונים" (לקו"ש לך לך - דף 88, הערה 40). ועי' בלקו"ש חט"ז כי תשא 413. ועד"ז בנפש האדם, הכוונה הוא שאלקות יפעול בכח תחתונים ושם גופא, במקומו הוא, בתחתונים. וזהו בקיום המצות, שלא רק פועל בכח התחתון שבאדם - מעשה, אלא גם - זה גופא הוא באופן דהמשכה, מלמעלה למטה - אין דעם כח התחתון כמו שהוא. וי"ל שזהו הפי' בהערה 44 שם ועצ"ע.

י. ווינער

ישיבת אור אלחנן חב"ד

- ל.א. קאליפ -

ש י ח ו ת

י. בשיחת ש"פ שלח (הנחה בלה"ק סכ"ו) בהערה: "בנוגע לעמודי החצר (דהקלעים ודמסך שער החצר) שמספרם הי' ששים (תרומה כז, י-טז) - הנה בפשט"מ אינו ברור כלל גודלם, ואפשר שהיו דקים ביותר, כנהוג בכי"ב (גם עתה). משא"כ בנוגע לד' עמודי הפרוכה, שמפורש בהם כאדני הקרשים: "ככר לאדן" (פקודי לח, כז, ובפרש"י). עכ"ל.

זאת אומרת: ע"פ פשט"מ ישנו חילוק בין ד' עמודי הפרוכה לשאר העמודים (ס' עמודי החצר, וה' עמודי מסך פתח אוהל מועד) - שעמודי הפרוכה היו עבים כעובי הקרשים, כי מאחר שמפורש בכתוב שאדני עמודים אלו היו כאדני הקרשים ("מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן", מ"ח קרשים ולהן צ"ו אדנים, ואדני הפרוכה ארבע, הרי מאה"), לא מסתבר לומר שהאדנים היו

עבים יוחר מהעמודים שהיו יושבים בחוכם; משא"כ בנוגע לשאר האדנים שהיו עשויים מנחושת (הן ס' אדני החצר, והן ה' אדני מסך פתח אוה"מ) - לא נחפרש גדלו של כל "אדן", ובמילא אינו ברור כלל גודל העמודים שבהם.

לכאורה, ע"פ החשבון הכללי המופיע בפ' פקודי, יש מקום לומר שגם אדני החצר ואדני המסך (שהיו מנחושת) ה' משקלם (לערך) "ככר לאדן" (כשם שאדני הקרשים ואדני הפרוכת (שהיו מכסף) ה' משקלם "ככר לאדן"):

המשקל הכללי של הנחושת ה' "שבעים ככר ואלפיים וארבע מאות שקל" (פקודי לח, כט). ומזה עשו את אדני החצר ואדני המסך (ששים אדנים), "את מזבח הנחושת גו' ואת כל כלי המזבח", "ואת כל יתדות המשכן גו'".

ולכאורה, מסתבר להניח שעבור מזבח הנחושת (שה' רק מצופה בנחושת, כמ"ש "ועשית את המזבח עצי שטים.. וצפית אותו נחושת") וכליו, וכן עבור היתדות - ה' מספיק ככרות נחושת אחדים בלבד, שהרי המשקל הכללי דוהב ה' "תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל", ובזה השתמשו לעשיית דברים רבים ביותר: הארון ("ג' ארונות עשה בצלאל שנים של זהב), הכפורת (במדות הארון ובעובי של טפח) והכרובים, ציפוי עבור השולחן וכל כלי השולחן, המנורה וכל כלי, ציפוי מזבח הקטורת, וציפוי כל קרשי ובריחי המשכן, ונוסף לזה - הזהב שה' בבגדי הכהונה וכו'. וא"כ, מאחר שעבור עשיית דברים רבים כל כך הספיקה כמות הזהב ד' "תשע ועשרים ככר גו'", יש להניח שעבור ציפוי מזבח הנחושת וכליו, ועבור היתדות - הספיקה כמות נחושת של ככרות אחדים בלבד, ועפ"ז נמצא שס"ה ככר נחושת היו ס"ה אדנים - "ככר לאדן", ושאר הנחושת (ה' ככר ופרוטרוט) עבור ציפוי המזבח, בלי המזבח והיתדות.

[לכאורה אפשר לומר שהכתוב לא צריך לפרש זאת בנוגע לאדני הנחושת - מאחר שענין זה נחפרש כנ"ל בנוגע לאדני הכסף].

ואפילו אם נאמר שהיו צריכים יותר מה' ככר עבור המזבח וכו' - הרי סוכ"ס נשארה כמות גדולה ביותר של נחושת עבור האדנים, וא"כ, ה' כל "אדן" קצת פחות מככר שלם.

וע"פ חשבון זה, מסתבר לומר, לכאורה, שגם עמודי החצר היו עבים, ועבים ה' כעובי ורוחב עמודי הפרוכת - ג' רבעי אמה על אמה (כי כל קרש שרחבו אמה ורחבו עוביו אמה ישב על ב' אדנים, וא"כ, כל אדן ה' ג' רבעי אמה על אמה, ומאחר שכל א' מעמודי הפרוכת ישב על אדן א', נמצא שעובי ורוחב כל עמוד (מעמודי הפרוכת) ה' ג' רבעי אמה על אמה), כי ע"פ חשבון הנ"ל נמצא שגם אדני החצר היו במשקל של "ככר" (לערך), כאדני הכסף, וא"כ, גם העמודים שהיו נחונים בהם היו בדוגמת העמודים שהיו באדני הכסף (כי לא מסתבר לומר שהאדנים היו עבים יותר מהעמודים שהיו יושבים בהם).

ואפילו אם נאמר שאדני החצר היו קצת פחות מככר א' (כנ"ל) - נמצא שעובי ורוחב עמודי החצר ה' קצת במקצת מעובי

ורוחב עמודי הפרוכת (קצת פחות מג' רבעי אמה על אמה), וא"כ, אינו מובן: מהי הכוונה במ"ש בהשיחה שעמודי החצר היו דקים ביותר (עד שאפילו ס"ה עמודים כאלו אינם משנים הרבה בנוגע למשא שהסעינו על ארבעת העגלות דבני מררי)?

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

א. בהחזקת דש"פ שלח ש.ז. (עיין הנחה בלה"ק), שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א על מה שרש"י מפרש שהנפילים נפלו מן השמים "בימי דור אנוש", וז"ל: לאחר דור אנוש הי' המבול שבו הושמד כל היקום אשר על פני האדמה, מלבד אלו שהיו בתיבת נח.

ועפ"ז אינו מובן: כיצד נשארו ה"נפילים" לאחר המבול, הרי הם לא היו בין אלו שניצלו בתיבה, כי רק נח ובניו ונשיהם נשארו מכל בני האדם?

ועפ"ז - מתעוררת שאלה נוספת בפירוש רש"י: על הפסוק "ויבוא הפליט גו'" (לך יד, יג) מפרש רש"י: "ומדרש ב"ר זה עוב שפלט מדור המבול". וצריך להבין: כיצד ניצול עוב מהמבול ע"פ פשט"מ?

ותירץ שרש"י לא צריך לבאר כיצד יתכן אמנם שהם נשארו לאחר המבול - כי מובן בפשטות שעונש המבול הי' רק בנוגע לבני האדם ובעלי החיים אשר על פני האדמה, כמ"ש "אמחה אח האדם אשר בראתי על פני האדמה מאדם עד בהמה גו'", משא"כ בנוגע למלאכים "שנפלו מן השמים". ועד"ז בנוגע לאלו שנולדו מהם, ולכן לא צריך רש"י לפרש כיצד פלט עוב מן המבול - כי עוב הי' מן הנפילים שנפלו מן השמים. עכ"ל.

ולא זכיתי להבין, דהרי לכאורה עיקר הביאור הוא שכיון שנפלו מן השמים - לכן אינם בגדר בני אדם שלכן לא השפיע עליהם המבול, ולכאורה ביאור זה מחאים לפ' שלח - ששם רש"י כותב שנפלו מן השמים, אך כשבין חמש למקרא לומד בפ' לך-לך לגבי עוב שניצל מהמבול - ושם רש"י לא כותב שנפלו מן השמים, א"כ ישאר לבן חמש למקרא קשה כיצד ניצל וכו'.

(ועי' בפ' בראשית ו, ד, דרש"י שם מפרש: הנפילים "על שם שנפלו והפילו את העולם", ועי' במפרש"י רש"י - שלא פירשו שהמלה שנפלו - כוונתה שנפלו מן השמים, ויש לעיין),

מנחם מענדל גליצנשטיין

- חת"ל 885 -

ש ו נ ח

יב. בכתר שם-טוב הוספות סק"י מובא מהבעש"ט מה שקורין למחרת יוהכ"פ ג-שש נאמען וראה שם הביאור בזה.

ויש להעיר ע"ז ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע מיום א' י"ט מרחשון תרפ"ב (נמצא בדפוס) וז"ל: ובד' ימים אלו [שבין יוהכ"פ לחה"ס] הנה בכל יום מתגלה ומאיר אות א' משם

הוי' (ומחרת יוהכ"פ הוא גילוי היו"ד דשם הוי' שבנפש, ולכן נק' היום הזה שאחר יוהכ"פ בשם ה'...).

הרב שלום יעקב חזן
— ברוקלין נ.י. —

ג. בגליון יא (קיד) הביא הרב ב. ברנשטיין מה שכתוב בספר השיחות חש"א ע' 42: "החסיד הר' אהרן — חתן כ"ק אדמו"ר האמצעי — החסיד ר' אהרן הי' אישה של הרבנית שרה אימה של הרבנית רבקה נ"ע, בזיווג שני — איז געווען א למדן מופלג און א עניו גדול. ער איז געווען א גרויסער דאוונער ער האט געוואוינט אין גערמענטשוב... האט ער החסיד ר' אהרן זיי דערציילט וואס ער האט געהערט פון זיין מוסער הרבנית פריידא דעם אלטן רבי'נס טאכטער...". הרי שר' אהרן חתן כ"ק אדמו"ר האמצעי הי' בנה של הרבנית פריידא, דהק' שהרי בסה"ש חורח שלום כתוב שאביו הי' ר' משה ב"ר צבי משקלאוו ואשתו היחה מ' גאלדע לאה (בת הגאון מברודי)?

וחזן מזה שיש סתירה פשוטה שכאן כתוב שאימו היחה הרבנית פריידא וכאן כתוב שהיחה מ' גאלדע לאה.

יש עוד סתירה: שבעלה של הרבנית פריידא הי' אליהו ב"ר מרדכי, ואילו בתורת שלום כתוב שאביו הי' ר' חיים משה, עיי"ש. שנדחק לומר דר' אליהו הי' בעלה מזיווג ראשון, ור' חיים משה הי' בעלה מזיווג שני, אומנם כבר נוכח בעצמו לדעת שעדיין אי"ז מספיק לתרץ הסתירה אודות שם אימו.

וסיים ברוחק לומר דתרי ר' אהרן היו, ושניהם חתני כ"ק אדמו"ר האמצעי, אומנם מה שביטל במחי יד נראה דיש מקום לתרץ כן.

ובהקדים עוד ב' קושיות: א) מה הכוונה במ"ש (בסה"ש חש"א) דר' אהרן הי' בעלה מזיווג שני הרי כל ימי חייו של ר' אהרן (ב"ר חיים משה משקלאוו) היו כ"ה שנים* (חורת שלום שם) ו"בשנת תקצ"ד [ב"ז שנים לאחר פטירת כ"ק אדמו"ר האמצעי] נתעורר הרה"ח ר' אהרן... להביאו לביה"ד" (ל' אדמו"ר מהררי"ץ באגה"ק שלו שנדפס בסוף חו"א (חוץ מהחצ"ר)) ולומר שהי' לו עוד אשה ונפטרה כשהי' (ר' אהרן) בן י"ח שנים אינו מחקבל על הדעת. ב) למה כחוב רק שהרבנית שרה היחה אימה של הרבנית רבקה ולא כתב (גם) שר' אהרן הנז' הי' אביה של הרבנית רבקה? (הגם שע"ז י"ל בפשטות מכיון שכל עיקרה של הוספה זו "אמה כו" לא באה כ"א להבדיל בין שרה אימה של הרבנית רבקה, לשרה שנפטרה בנעוריה ולכן לא הזכיר שר' אהרן הי' אביה) ג) ובכלל צריך עיון (וחיפוש) אם ר' אהרן ב"ר משה משקלאוו גר בקרמנצוג,

(*) הגם שמהקדמת התו"א משמע שגם החקצ"ד (כשנדפס התו"א בפעם הראשונה) הי' בחיים וא"כ עלינו לומר אחד משני הדברים: או שר' אהרן נשא את הרבנית שרה אחרי פטירת כ"ק אדמו"ר האמצעי, או שהחתן כשהי' בן ט"ו שנים בלבד ונפטר בחקצ"ז.

אמנם מצינו ר' אהרן (אחר) בנה של הרבנית פריידא שהי' גר בקרמנצוג והי' עובד גדול (עי' בית-רבי בלה"ק ח"א פכ"ד) וכנ' שאחר שמת עליה החסיד ר' אהרן ב"ר משה נישאה לר' אהרן מקרמנצוג ועברה לגור שם, ומיושבים ב' הקושיות.

הת' יוחאי אמר
- ישיבת חוה"ל לוד -
אה"ק

הערות ללוח היום יום

י"ב תמוז "ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: ...בהחזקת זו ידברו אנ"ש שי' איש אח רעהו בשבת אחים בחיזוק שיעורי הלמוד". ל' הכ' - תהלים קלג, א.

י"ג תמוז "ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לחב הגאולה: ...אלקינו ואלקי אבותינו יברך את כללוח אנ"ש הם ביתם זרעם וזרע זרעם בחור כלל אחינו בני ישראל, ה' עליהם יחיו".

ראה גם' שבת מימי לא קראתי לאשתי אלא ביתי.

ט"ז תמוז "אהבת ישראל של הבעש"ט - אין לשער.

הרב המגיד אמר: הלואי היו נושקים הס"ת באותה האהבה, שהי' מורי מנשק את הילדים בהוליכו אותם אל ה"חדר" כשהי' "באהלפער".

ראה שיעור חומש דיום שלפנ"ז: פנחס בן אלעזר...תחת אשר קנא...ויכפר על בני ישראל. (והיינו מגדל אהבת ישראל שלו). וכן הרי אז לא הי' עדיין כחן וכמ"ש בגמ' זבחים: לא נתכהן פנחס עד שהרג לזמרי נמצא שהי' אז רק (בחואר) "באהלפער". ועפמ"ש "הלואי הי' נושקים הס"ת" - מובן ביותר מדוע העתיק זה אד"ש ביום זה (ולא ביום שלפנ"ז) שהרי יום שני הוא יום הקריאה בס"ת.

כ"א תמוז "...כחייב ועשו לי מקדש ושכנתי בחוכם בחור כאו"א מישראל, שבכאו"א מישראל חוכיות נקודת פנימיה לבבו הוא מקדש לשבתו ית'".

מובא בכ"מ בשם השל"ה. (ומה שמבואר בכמה מאמרים מתחיל מלקו"ת ר"פ נשא ובכ"מ ענין זה בשם רז"ל - נתבאר ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א וז"ל: ובפרט שהובא השל"ה בכו"כ מקומות לפס"ד (והמג"א מתחיל בו) ועפמ"ש (הל' ת"ת פ"ב ה"א) דבריו בתוקף דדבר משנה". לאח"ז נתבאר כ"ז בשיחת מוצש"ק פ' נשא, חשל"ח).

כ"ב תמוז "אאמו"ר אמר: א חסידישער ווארט מאכט קלאר די קאפ און רייך די הארץ".

להעיר ממרז"ל: נעשה מוחו ולבו זכים...

ד' מנחם אב "מיט דער גרעסטער הארעוואניע קען מען ניש פארדינען קיין איין טענט מעהר וויפיל השי"ת האט אפגעשטעלט, אז דער און דער מענש זאל פארדינען".

להעיר ממרז"ל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ח כו' מלבד הוצאות שבת ויו"ט והוצאות בניו לת"ת.

ו' מנחם אב "דער רבי (רכינו הזקן) בעה ער איז געקומען פון פעטערבורג... שאן ידיכם קדש - זהו העלאה המדות במוחין והארת המוחין במדות".

להעיר ממרז"ל לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ולא כ... שדחפו... בשתי ידיים. (והיינו ב' ידיים הם שני סוגי מדות).

י"ג מנחם אב "ודברת במ שבחתך גו', ואמרז"ל ודברת במ... בשבתך בכיתך... כלכתך בדרך, - קאי על הזמן שהנשמה יורדת מעולם לעולם וממדרי' למדרי', עד בואה למטה לעולם התחחון להתלבש בגוף גשמי ומחיל ללכת בדרך עולם זה עד ימי זקנה ושיבה".

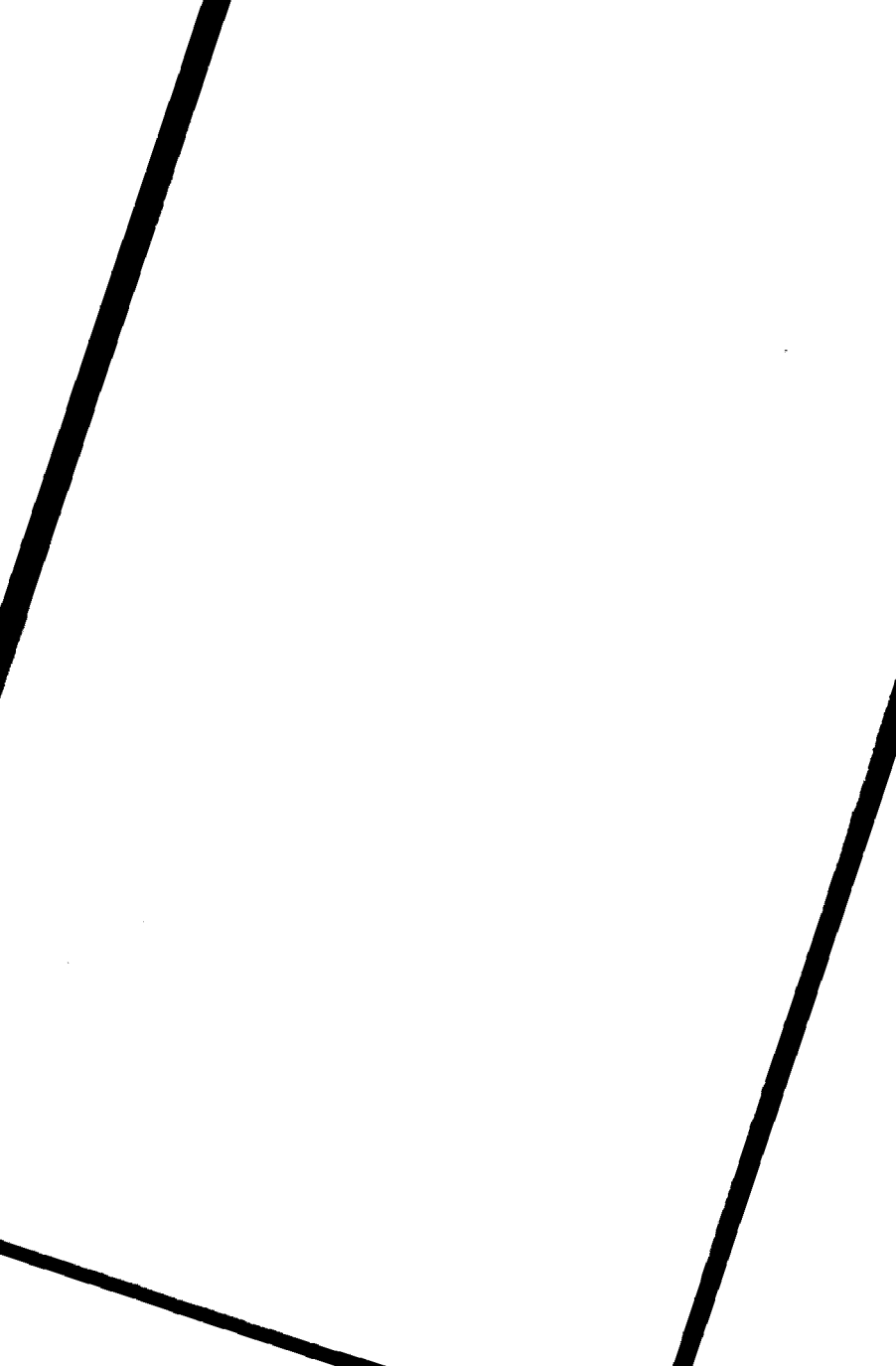
ראה מס' אבות פ"ה מכ"ב. ומה שנקט ב' תקופות הגם שמנה בכלל מאתים יש להעיר מסיום נוסח החפלה נועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול.

ד' מנחם אב "מיט דער גרעסטער הארעוואניע קען מען ניט פארדינען קיין איין סענט מעהר וויפיל השי"ח האט אפגעשטעלט, אז דער און דער מענש זאל פארדינען.

ראה אוה"ת ויחי ד"ה המלאך, ע' שנה. ועפ"ז יומתק הדיוק כאן "דער און דער".

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכותו ולזכות בני משפחתו שיחיו

נדפס ע"י א' מאנ"ש